

Ettyopya lke Raporu (Otomotiv Sektörü Açısından)

Ar-Ge ubesi

Aralık, 2018

Genel Ekonomik Durum

Temel Ekonomik Göstergeler

	2016	2017	2018	2019	2020	2023
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Milyar	1,541.28	1,806.66	2,144.85	2,561.81	3,019.79	4,812.42
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Milyar Dolar	73.151	80.874	83.836	88.17	97.133	126.358
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Milyar Dolar, Satın Alma Gücü Paritesine Göre	177.602	200.635	220.681	244.526	270.442	356.852
Kalkınma Hızı	8.1	10.9	7.5	8.5	8.5	7.5
Kişi Başına GSYİH, Satın Alma Gücü Paritesine Göre, Dolar	802.121	872.84	890.565	921.851	999.57	1,239.85
Toplam Yatırımların GSYİH'daki Payı,(%)	37.999	39	39.474	39.37	36.88	30.383
Ortalama Yıllık Enflasyon %	7.266	9.92	12.731	9.46	8	8
Nüfus, Milyon Kişi	91.196	92.656	94.138	95.644	97.175	101.914
Kamu Gelirlerinin GSYİH'ya Oranı, %	15.884	14.898	13.937	13.648	13.612	14.497
Kamu Harcamalarının GSYİH'ya Oranı, %	18.225	18.247	17.665	17.107	16.696	17.169
Genel Bütçe Dengesi, Dolar	-6.574	-6.551	-5.228	-5.493	-5.453	-5.541
Bütçe Dengesinin GSYİH'ya Oranı, %	-8.986	-8.1	-6.236	-6.23	-5.614	-4.385

Kaynak:IMF

Dünyanın ve Afrika'nın en fakir ülkelerinden birisi olan Etiyopya'da 1990'lı yılların başından itibaren serbest pazar ekonomisine dayalı stratejiler izlenmeye başlanmış ve yapısal reformların uygulanmasına öncelik verilmiştir. Bu çerçevede, iç fiyatların yeniden düzenlenmesi, dış ticaretin liberalizasyonu, devlet işletmelerinin özelleştirilmesi ve iç ve dış özel yatırımların desteklenmesi hükümetlerin öncelikli hedefleri arasında yer almıştır.

Hükümet yollar, elektrik santralleri ve telekomünikasyon gibi ülkenin altyapısını geliştirmek amacıyla yoğun bir yatırım sürecine girmiştir. Bunun yanı sıra, hükümet kamu iktisadi kuruluşlarının özelleştirilmesi programını da yürürlüğe koymuştur. Özelleştirme süreci her ne kadar yavaş olsa da son on yıl içerisinde bir çok küçük ve orta ölçekli kamu iktisadi kuruluşu özelleştirilmiştir.

Hükümet elektrik santralleri ve telekomünikasyon gibi sektörlerde yabancı yatırımların ülkeye çekmeye çalışmaktadır. Etiyopya'da tarım sektörü, tekstil ve deri gibi tarıma dayalı sanayilerde ve turizm sektörünün gelişiminde de yabancı sermayeye büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Yabancı ve yerli özel sektör yatırımlarını teşvik etmek amacıyla, 1992 yılında Yatırım Kanunu (Investment Code) çıkarılmış ve bu güne kadar bu kanunda bir kaç kez değişiklik yapılmıştır.

Etiyopya'da 2010 yılının Ağustos ayında 2010-2015 dönemini içeren beş yıllık kalkınma planı yürürlüğe girmiştir. Söz konusu plan Etiyopya'da sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması ve yoksulluğun giderilmesi için önemli tedbirleri içermektedir. Bu kalkınma

planından önce 2006-2010 döneminde yürütülen gelişme ve değişim planı (GAP) da son kalkınma planının uygulanmasında esas teşkil etmiştir. Söz konusu planlarda tarım, sanayi ve altyapı öncelikli konuları teşkil etmekte olup, ülkedeki yaşam standartlarının yükseltilerek yoksulluğun giderilmesinin hizmetler sektöründen ziyade özellikle bu sektörlerle önem verilerek sağlanabileceği hususu benimsenmiştir.

Plan hedefleri doğrultusunda tarım sektöründe yeni arazilerin tarıma açılması, girdi kullanımının artırılması, alt yapının iyileştirilmesi ve elde edilen üretimin daha iyi koşullarda pazarlanmasının teşvik edilmesi yoluna gidilmiştir. Özellikle ülke ekonomisine büyük katkı sağlayan hububat, kahve ve çay gibi ürünlerin üretimlerinin artırılması için büyük çaba gösterilmiştir.

Etiyopya’da GSYİH 2017 yılı itibariyle 80,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, 2018 yılında ise 83,8 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir. 2020 yılı GSYİH tahminleri ise 97,1 milyar dolardır. Etiyopya’nın kalkınma hızı ise 2017 yılında %10,9 ile oldukça yüksek düzeyde gerçekleşmiş, 2018 yılında %7,5 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2020 yılı kalkınma hızı tahminleri ise %8,5 civarındadır.

Ekonomik Performans

Etiyopya’daki son ekonomik veriler ülke ekonomisinin global ekonomik krizin olumsuz etkilerinden kurtulmaya başladığını göstermektedir. Global resesyon Etiyopya’nın hem ihracatını hem de yatırımlarını olumsuz etkilemiştir. Tarım sektöründe son yaşanan gelişmeler ümit verici olup, olumsuz iklim koşullarına rağmen ekilen arazilerdeki ve gübre kullanımındaki artış, son yıllarda tarımsal üretimin beklenenden yüksek gerçekleşmesini sağlamaktadır. Ülkede enerji üretimi ise son yıllarda faaliyete geçen üç hidroelektrik santrali sayesinde ikiye katlanarak 2 milyar megawata yükselmiştir. Bu santrallerin tam kapasite ile çalışması durumunda enerji üretiminin %50 artış göstereceği belirtilmektedir.

Etiyopya’da önümüzdeki yıllarda GSYİH’nın hızlanarak artması beklenmektedir. Tarım sektöründe ve tarıma dayalı sanayi sektörlerindeki gelişmeler genel ekonomiyi olumlu yönde etkileyecektir. Etiyopya’da kullanılabilir enerji üretiminin artması ve pazarlama altyapısının gittikçe iyileşmesi neticesinde ülkede daha fazla üretici pazar için üretim yapmaya başlamış olup, bu sayının önümüzdeki yıllarda da gittikçe artış göstermesi beklenmektedir.

Gerçekleştirilen kurumsal reformlar, yeni düzenlemeler ve altyapının giderek iyileşmesi Etiyopya’daki ticari faaliyetleri de daha kolay ve daha ucuz hale gelmeye başlamıştır. Ancak, gerek altyapı ve gerekse mevzuat açısından halen ülkede yapılması gereken birçok eksiklik söz konusudur.

Ülkede enflasyon giderek azalma göstermiş olup, 2014 yılında %7,4’e gerilemiştir. 2015 yılında %10,1 olan enflasyon oranı 2016 yılında ise IMF tahminlerine göre 7,7’ye gerilemiştir. 2016 yılında sıkı para politikası ve yüksek tarımsal üretim, özellikle gıdalardaki fiyat artışlarını engelleyerek enflasyonun yüksek çıkmasını engellemiştir. 2017 yılında %9,9’a yükselen enflasyonun 2018 yılında 12,7’e yükselmesi, 2020 yılında ise %8 civarında gerçekleşmesi tahmin edilmektedir.

İstihdam

Etiyopya dünyanın en fakir ülkelerinden birisi olması nedeniyle ortalama insan ömrü de oldukça düşük düzeydedir. Ülkede genç nüfusun oldukça yüksek düzeylerde bulunması çalışabilecek durumdaki insan sayısının da oldukça yüksek düzeylerde olmasına neden olmaktadır. Ancak Etiyopya'nın son derece geri kalmış olması ekonominin büyük ölçüde tarıma dayalı olması ve sanayi ve hizmetler sektörünün de gelişme göstermemiş olması nedeniyle ülkede iş imkanlarını da oldukça sınırlı kılmaktadır. Etiyopya'nın istihdam rakamlarına ilişkin gerçekçi veriler bulunmamakta ancak, dünyada işsizliğin en yoğun olduğu ülkelerden birisi olarak bilinmektedir. Bazı kaynakların yapmış olduğu tahminlere göre ülkede işsizlik oranları %40'ın üzerindedir. Özellikle Global kriz yıllarında bu rakamın %50'lerin üzerine çıktığı bildirilmektedir.

Ülkede eğitim düzeyinin son derece yetersiz olması yetişmiş kalifiye eleman miktarını da sınırlamaktadır. İş arayanların çok büyük bir kısmı vasıfsız eleman statüsündedir.

40 milyondan fazla işgücünün bulunduğu Etiyopya'da tarım sektörü, ülke ekonomisinde çok önemli bir yere sahip olması nedeniyle istihdamın da en yoğun olduğu sektördür. Toplam istihdamın yaklaşık %80'i tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Tarım sektöründen sonra istihdamda hizmet sektörü %13'lük payı ile ikinci sırada yer almakta son derece geri kalmış sanayi sektörü ise %7'lik pay ile istihdama katkıda bulunmaktadır.

Ekonomik Kuruluşlarla İlişkiler

Etiyopya Afrika Birliği'nin önemli bir ülkesidir. Eski Etiyopya kralı Haile Selassie Afrika Birliği'nin kurulmasında en önemli şahıslardan birisi olmuştur. Bugün Afrika Birliği'nin merkezi başkent Addis Ababa'dadır.

Etiyopya Avrupa Birliği, Afrika Karayip ve Pasifik (AKP) ülkeleri ile bölgesel işbirliği sürecinde bulunmakta ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları (EOA) akdetmektedir. Etiyopya, AKP ülke grubu içerisinde Doğu-Güney Afrika bölge grubunda (ESA) yer almakta olup, AB ile ESA 23 kasım 2007 tarihinde bir Ekonomik Ortaklık Anlaşması parafe etmiştir.

Dünya Ticaret Örgütüne 2003 yılında üyelik için başvuruda bulunan Etiyopya, şu anda DTÖ'de gözlemci statüsünde bulunmaktadır. Yakın zamanda DTÖ üyeliğinin gerçekleşmesi beklenmektedir. Etiyopya 300 milyon nüfuslu Doğu ve Güney Afrika Ülkeleri Ortak Pazarı (COMESA) üyesi olup, aynı zamanda Kenya, Sudan, Somali ve Djibouti ile Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır. Etiyopya, IMF, Dünya Bankası ve Afrika Kalkınma Bankası gibi uluslararası kuruluşlardan büyük oranda yardım almaktadır.

Dünya Bankası Etiyopya'ya hem hibe hem de kredi olarak çeşitli yardımlarda bulunmakta olup, Dünya Bankası halihazırda Etiyopya'da çok sayıda aktif proje uygulamaktadır. Bu projeler başta yol, su ve haberleşme olmak üzere altyapının geliştirilmesi ve iyileştirilmesi, fakirlikle mücadele, tarım sektörü ve özel sektörün geliştirilmesi, iş ortamının iyileştirmesi, rekabetin artırılması ve HIV/AIDS ile mücadeleyi amaçlamaktadır. Dünya Bankasının Etiyopya'ya tahsis ettiği kredilerin sektörel dağılımına bakıldığında %41'i altyapı, %26'sı acil durumlar, %10'u tarım, %9'u sağlık, %5'i eğitim ve %8'i sosyal hizmetlerden oluşmaktadır.

1945 yılından beri Uluslararası Para Fonuna üye olan Etiyopya 2001 yılından bu yana IMF'nin Yüksek Borçlu Yoksul Ülkeleri Borçtan Arındırma İnsiyatifi (Heavily Indebted Poor

Countries Debt Relief Initiative-HIPC) kapsamındadır. Bu doğrultuda IMF, Etiyopya ile Yoksulluğu Azaltma ve Etiyopya'yı Kalkındırma Anlaşması imzalamış olup, üyeliğinden bu yana fondan Etiyopya'ya çeşitli şekillerde kredi ve destekler temin edilmiştir.

Afrika Kalkınma Bankası'na da üye olan Etiyopya'ya söz konusu bankadan yapılan ödemeler toplam 2 milyar doları aşmıştır.

Sanayi sektörü

Etiyopya'da sanayi sektörü GSYİH'nın %14'ünü oluşturmakta ve yıllık ortalama %10 civarında gelişme göstermektedir. İstihdamın %7'sini karşılayan sanayi sektöründe devlet halen büyük paya sahip olmakla beraber, özelleştirme faaliyetleri de başlamış ve devam etmektedir. Devletin elinde halen çok sayıda sanayi tesisi bulunmaktadır. İmalat sanayi üretiminin %40'ından fazlasını gıda sanayi üretimi (özellikle bitkisel yağ, unlu mamüller, şeker ve alkollü ve alkolsüz içecekler) oluşturmaktadır. Gıda sanayi üretimi dışında önem taşıyan diğer alt sektörler, tekstil ve hazır giyim, deri, kimya sanayi, ağaç işleme, ilaç sanayi, metal işlemeciliği inşaat malzemeleri ve çimentodur. Sanayi sektörü özellikle başkent Addis Ababa ve Dire Dawa'da yoğunluk kazanmıştır.

Tekstil sektörü, hem devletin hem de özel sektörün faaliyette bulunduğu sanayi görünümündedir. Sektör ülkede gıda işleme sanayinden sonra en önemli ikinci alt sektör konumundadır. Tekstil sektörü tüm imalat sanayindeki istihdamın yaklaşık %30'unu karşılamaktadır. Ülkede yeni tekstil ve konfeksiyon sanayilerinin kurulması hız kazanmış olup, tekstil sektörü yabancı yatırımcılar için cazip sektörler arasında yer almaktadır.

Etiyopya'da tekstil sektöründen sonra önem taşıyan alt sektörlerden birisi dericiliktir. Ülkenin yüksek hayvan varlığına paralel olarak deri üretimi de oldukça yüksektir. Ancak dericilik sektöründe de oldukça geri teknolojiler kullanılmakta olup, bu alanda da büyük yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Deri sektöründe hali hazırda ayakkabı, çanta, eldiven, cüzdan ve kısmen de giysi üretimi yapılmaktadır.

Etiyopya'da sanayi sektörü bugün için gelişmenin başlangıç aşamalarında. Sektörde genellikle eski teknoloji hakim olup rekabet güçleri de oldukça düşük düzeydedir. Son yıllarda devlet sanayi sektörünü canlandırmak amacıyla yeni bir sanayi geliştirme stratejisi kabul etmiş olup, bu strateji devletin elindeki sanayi tesislerinin özelleştirilmesi yanında ülkede yerli ve yabancı yatırımların da artırılmasına yönelik bir takım tedbirleri içermektedir.

Madencilik sektörünün, Etiyopya ekonomisi içinde önemi az olup, sektörün GSYH'ya katkısı %1 düzeyindedir. Ülkede önemli miktarlarda kömür, demir, tantan, ve potasyum rezervlerinin olduğu tahmin edilmektedir. Fazla miktarlarda olmasa da ülkede altın, platin, bakır, rezervlerinin de olduğu bilinmektedir. Bunların dışında kireçtaşı, kil, mermer üretimi oldukça fazladır. Ayrıca son yıllarda metalik olmayan diğer minerallerin üretiminde ise artışlar görülmüştür

Ulaştırma Altyapısı

Etiyopya'da ulaştırma altyapısı son derece geri ve yetersiz düzeydedir. Nüfusun %80'i kırsal kesimde yaşamasına rağmen henüz yol ile ulaşamamış bir çok yerleşim yeri bulunmakta ve Cibuti dışında komşuları olan Kenya, Uganda, Sudan ve Eritre gibi ülkelere de sağlıklı ve gelişmiş bir bağlantı kurulamamış durumdadır. Bu yüzden Etiyopya'daki insanların büyük bir

kısmı izole edilmiş bir yaşantı sürmektedirler. Etiyopya'nın yetersiz ve güvenli olmayan ulaştırma altyapısı ekonomik kalkınmasındaki en önemli engellerden birisi olarak görülmekte ve bu durum limanlara ve pazarlara ulaşmasını da engellemektedir.

Bugün Etiyopya'da 1000km²'lik alana düşen yol uzunluğu asfalt yollarda 35,8 km, stabilize yollarda ise 121,5 km'dir. Bu rakam Sahra Altı Afrika ülkelerinin ortalaması olan 86,6 km ve 504,7 km'nin dahi altında kalmaktadır. Bu yüzden Etiyopya her yıl GSYH'nın %3'ü gibi oldukça yüksek bir kısmı yol yapım ve rehabilitasyonuna ayırmaktadır.

Ülkede karayolu ulaştırmasının gelişmemiş olması tarımsal potansiyelin de sınırlı miktarda değerlendirilmesine neden olmaktadır.

Etiyopya 1998-2000 yıllarında Eritre ile olan savaş sonrası kendisine ait olan Assab limanını kaybetmiş ve bu şekilde deniz ile olan bağlantısı da kesilmiştir. Bu yüzden Etiyopya'ya deniz yoluyla gelen mallar Cibuti limanına gelmekte ve buradan karayolu veya demiryolu vasıtasıyla Etiyopya'ya ulaşmaktadır. Ağır yük trafiği nedeniyle geçen on yıllık süre içerisinde Cibuti limanının kapasitesi artırılmış, altyapı ihtiyaçları önemli ölçüde giderilmiş ve limandan Etiyopya'ya uzanan yollarda rehabilitasyon çalışmaları yapılmıştır. Bugün için Etiyopya dış ticaretinin %98'i Cibuti Limanı yoluyla yapılmakta olup ekonomik açıdan Etiyopya dış ticareti için alternatif limanların bulunmaması nedeniyle kısa ve orta vadede de bu durum devam edecektir. Cibuti limanı Etiyopya'yla Cibuti arasındaki ilişkilerin önemini oldukça artırmaktadır.

Etiyopya'nın yolcu ve yük taşımacılığının %95'inden fazlası karayolları ile yapılmaktadır. Etiyopya'da bugünkü sahip olunan yol şebekesinin büyük bir kısmı 1930'lardaki İtalyan işgalinden miras kalan yollardır. Ülkenin ortasından kuzeye giden iki ana yol bakımsızlıktan ve özellikle Eritre ile olan savaş sırasında askeri ve diğer yük konvoylarının verdikleri hasarlar nedeniyle büyük ölçüde tahrip olmuş durumdadır.

Etiyopya'da yolların rehabilitasyonu ve yeni yolların yapılması ekonomik reform programının ana konularından birisidir. Etiyopya'da bugün toplam yol uzunluğu 42 bin km olup bunun %13'ü asfalttır. Etiyopya yol ağı miktarı ve standardı açısından Afrika'nın ortalama standartlarının bile altında kalmaktadır. Yol Geliştirme Programına göre Etiyopya'da 7800 km'lik yeni yol ağına ve 4000 km'lik yolunda acilen rehabilite edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu projelerin yaklaşık maliyetinin 35 milyar Birr civarında olduğu tahmin edilmektedir. Yol Geliştirme Programında öncelik ana arterlerin rehabilite edilerek yeni bölgesel yolların inşa edilmesine verilmektedir. Ayrıca Etiyopya'da özel sektöründe yol yatırımlarına girebilmesini mümkün kılacak şartların oluşturulmasına çalışılmaktadır. Ancak, Etiyopyalı firmalar nakit sermaye ve yol yapım ekipmanları konusunda oldukça yetersiz olup karayolu yapımında yabancı firmaların iştirakine ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkede son yıllarda özellikle Doğu-Batı otoyolunun tamamlanmasına yönelik yoğun çalışmalar göze çarpmaktadır.

Etiyopya'daki tek demiryolu hattı Cibuti'den Addis Ababa'ya uzanan 850 km'lik hattır. Bu hat Dire Dawa'dan da geçmektedir. Bu demiryolu hattı ile yılda 800 bin yolcu ve 250 bin ton da yük taşınmaktadır ve bu miktarlar Etiyopya'nın yıllık toplam taşıma trafiğinin %5'i gibi bir orana tekabül etmektedir. Bu demiryolu hattının bakımı yeterince yapılmamakta ve acil olarak kapasitesinin ve güvenliğinin artırılması için rehabilitasyona ihtiyaç duyulmaktadır. Hükümet özel sektör katılımcısı bulabildiği taktirde ikinci bir hat olarak Awara- Addis Ababa demiryolu hattının inşasına başlamayı hedeflemektedir.

Etiyopya'nın son derece yetersiz ve geri kalmış karayolu ve demiryolu altyapısına karşın havayolu ulaşımı nispeten daha gelişmiş durumdadır. Addis Ababa Afrika Birliği'nin merkezi olması ve Asya, Ortadoğu ve Afrika arasında önemli bir merkez olması nedeniyle hava trafiği açısından da önemli bir merkez konumundadır. Uluslararası Bole Havaalanı Afrika'da 1. kategoride yer alan 5 havaalanından birisidir. Geçtiğimiz yıllarda yolcu ve kargo taşımacılığı altyapısı daha da geliştirilen Bole Havaalanı meyve sebze ve kesme çiçek ihracatına da imkan veren bir konuma gelmiştir. Milli havayolu şirketi Ethiopian Airlines (EAL) yolcu ve kargo taşıma kapasitesini oldukça artırmış olup, yurt dışında 50'nin üzerinde, yurt içinde de 30 civarında farklı noktaya uçuş gerçekleştirmekte ve Afrika'nın en iyi 3 havayolu şirketi arasında bulunmaktadır

Dış Ticaret

Etiyopya dünyada en az gelişmiş ülkelerden biridir. Diğer az gelişmiş ülkeler gibi Etiyopya'da da tarım sektörü tek büyük sektör konumunda olup, sektörün performansı tüm ekonominin performansına yön vermektedir. Sanayi sektörü ise gelişmenin başlangıç aşamalarında. Tarım sektörü dışında önemli bir üretim gücü bulunmayan Etiyopya sanayi ürünlerinin hemen hemen tamamına yakını ithal etmektedir. Tarımsal ürünlerden elde ettiği ihracat geliri ile sanayi ürünleri ithalatını karşılayamayan Etiyopya, kronik bir biçimde dış ticaret açığı vermektedir. 2014 yılından itibaren 10 milyar doların üzerine çıkan dış ticaret açığının önümüzdeki yıllarda da devam etmesi beklenmektedir.

ITC verilerine göre Etiyopya'nın 2006 yılında 1 milyar dolar civarında gerçekleşen ihracatının 2014 yılında 3 milyar dolara ulaştığı 2017 yılında ise yaklaşık 2,9 milyar dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Etiyopya'nın 2006 yılında 5 milyar dolar civarında bulunan ithalatının ise 2016 yılında 16,4 milyar dolarla maksimum değerine ulaşmış, 2017 yılında ise 14,7 milyar dolara gerilediği görülmektedir.

Etiyopya'nın Dış Ticareti (milyon dolar)

	2013	2014	2015	2016	2017
İhracat (milyon \$)	2.591	2.978	2.697	2.616	2.863
İthalat (milyon \$)	10.955	14.718	16.283	16.408	14.692
Dış ticaret hacmi (milyon \$)	13.546	17.696	18.980	19.024	17.555
Dış ticaret dengesi (milyon \$)	-8.364	-11.740	-13.586	-13.793	-11.830

Kaynak: Trade Map-ITC

İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 dolar)

GTİP	ÜRÜN ADI	2015	2016	2017
	TÜM ÜRÜNLER	16,282,654	16,408,484	14,692,143
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1,363,665	1,277,822	1,052,512
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	697,759	641,825	668,643
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	445,965	537,596	456,989

'1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	422,342	441,306	436,080
'8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	15,295	289,263	355,878
'8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	286,646	329,244	342,637
'1001	Buğday ve mahlut	363,151	723,920	322,015
'3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	246,777	361,363	300,482
'8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	443,200	331,559	263,490
'7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	334,913	330,111	244,861
'8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	7,265	290,570	209,528

Kaynak: Trademap

İthalatında Başlıca Ülkeler (1.000 dolar)

ÜLKELER	2015	2016	2017
TOPLAM	16,282,654	16,408,484	14,692,143
Çin	6,073,161	5,088,933	4,858,471
ABD	884,023	1,536,832	1,211,235
Hindistan	1,151,499	1,301,920	1,090,717
Japonya	705,380	659,049	680,158
İtalya	490,705	705,332	645,182
Türkiye	515,412	573,547	599,027
Kuveyt	753,143	545,696	565,457
Suudi Arabistan	486,862	368,790	452,866
Malezya	172,985	290,317	340,706

Kaynak: Trademap

İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 dolar)

GTİP	2015	2016	2017
'TOTAL TOPLAM	2,697,080	2,615,931	2,862,593
'0901 Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	775,392	725,390	937,963
'1207 Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	430,756	480,389	417,208
'0709 Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	251,705	256,894	241,447
'0713 Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	193,339	220,613	238,347
'0603 Buket yapmaya elverişli veya süs amacına uygun kesme çiçek ve çiçek tomurcukları	194,738	190,976	196,620

'7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	140,869	108,788	111,094
'0204	Koyun ve keçi etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	92,356	89,738	88,497

Kaynak: Trademap

İhracatında Başlıca Ülkeler (1.000 dolar)

ÜLKELER	2015	2016	2017
TOPLAM	2,697,080	2,615,931	2,862,593
Çin	304,842	355,170	288,164
Somali	303,581	271,215	243,590
ABD	190,424	180,021	227,292
Suudi Arabistan	197,213	184,655	206,154
Almanya	212,977	166,771	195,085
Hollanda	190,025	181,403	188,862
B.A.E.	87,357	91,159	127,638
İsviçre	142,666	110,696	111,567
Japonya	70,180	72,513	101,134

Kaynak: Trademap

Türkiye ile Ticaret

Etiyopya Türkiye dış ticareti ise giderek artış göstermekle birlikte ihracatımız henüz istenilen düzeye ulaşmamıştır. 2014 yılında 329 milyon dolar olan ihracatımız 2015 yılında 384 milyon dolara 2016 yılında ise 404 milyon dolarla maksimuma yükselmiş, 2017 yılında ise 339 milyon dolara gerilemiştir. İthalatımız ise 2014 yılında maksimuma ulaştığı 67,5 milyon dolardan 2015 yılında 35,7 milyon dolara, 2016 yılında 35,3 milyon dolara 2017 yılında da 31,5 milyon dolara gerilemiştir. İki ülke arasındaki dış ticaret sürekli ülkemiz lehine fazlalık vermekte olup, 2014 yılında Etiyopya ile olan dış ticaretimiz ülkemiz lehine 261,7 milyon dolar fazlalık vermiş iken, 2015 yılında bu rakam 348,3 milyon dolara 2016 yılında 369 milyon dolara yükselmiş, 2017 yılında da 307 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye-Etiyopya Dış Ticaret Değerleri (milyon dolar)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2008	163,8	39,3	203,1	124,5
2009	229,0	35,1	264,1	193,9
2010	174,8	40,9	215,7	133,9
2011	275,5	41,8	317,3	233,7
2012	394,8	47,0	441,7	347,8
2013	364,5	57,1	421,6	307,3
2014	329,2	67,5	396,7	261,7
2015	384,0	35,7	419,7	348,3
2016	404,4	35,3	439,7	369,1

2017	338,6	31,5	370,1	307,1
2017 (1-9)	271,4	23,4	294,8	248,0
2018(1-9)	248,1	29,5	277,6	218,7

Kaynak: ITC Trade Map ve TÜİK

İhracatımızda Başlıca Maddeler (ABD doları)

GTİP	ÜRÜN ADI	2015	2016	2017
	TOPLAM	383,596	404,420	338,605
'7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (dövülmüş, sıcak haddelenmiş, haddeleme işleminden sonra burulmuş olanlar dahil)	122,927	69,432	80,954
'7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	26,186	61,175	18,406
'9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	7,163	10,013	16,162
'3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	5,927	15,898	14,519
'7408	Bakır teller	11,072	14,042	10,263
'7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik $\geq$ 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	8,623	6,371	7,819
'8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	1,967	1,879	6,043

Kaynak: ITC, Trade Map

İthalatımızda Başlıca Maddeler (ABD Doları)

GTİP	ÜRÜN ADI	2015	2016	2017
	TOPLAM	35,718	35,310	31,527
'1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	13,114	20,103	19,367
'5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. 1 geçenler)	0	341	5,054
'0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	500	381	3,529
'5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariyle pamuk oranı $\geq$ %85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	10,532	7,164	975
'0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	748	574	893
'5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	0	0	224

Kaynak: ITC, Trade Map

ETİYOPYA OTOMOTİV SEKTÖRÜ

Etiyopya'nın 95 milyonluk nüfusu ve 1-1.5 milyar USD aralığında yıllık otomotiv ithalatı bulunmaktadır. Ancak kalabalık nüfusa rağmen ülkenin GSYİH'sı düşüktür ve iç pazar ile ilgili verilere ulaşılamamaktadır. Ülkenin ithalatında ticari araçların ağırlığı bulunmaktadır. Ülkemizin Etiyopya'ya yönelik ihracatı ise yan sanayi ağırlıklıdır. Etiyopya, Ticaret Bakanlığı'nın 2018-2019 dönemi için belirlemiş olduğu hedef ülkeler arasında yer almaktadır. Nijerya'nın ardından Afrika kıtasının en kalabalık ülkesi olan Etiyopya'nın nüfusunun 2030 yılında 125 milyona ulaşması beklenmektedir.

Etiyopya araç parkının 200.000 adet civarında olduğu tahmin edilmektedir ve her 1000 kişiye düşen araç sayısı dünyadaki en düşük ortalamalardan birisidir. Ülkede motorlu araç üretimi bulunmamaktadır. Dünyadaki tüm ülkelere yönelik pazar bilgilerinin yer aldığı OICA'da Etiyopya'ya ait pazar verileri yer almamaktadır. Ancak pazarın çok küçük olduğu tahmin edilmektedir. Pazar büyük çoğunlukla ikinci el araç satışlarından oluşmaktadır. Africa Business News ülkedeki yıllık araç satışını 18.000 adet olarak vermektedir. Toyota pazarın %65'ine hakimdir. Ülkede yeni araçlar üzerindeki vergilerin çok yüksek oluşu, pazarın daha fazla büyümesini engellemektedir.

İHRACAT-İTHALAT

Africa Business News verilerine göre ülkeye ithal edilen araçların %85'i kullanılmış araçlardır. Etiyopya'nın 87 faslındaki otomotiv ithalatı 1.5 milyar USD civarında seyretmektedir. Ülkenin otomotiv ithalatında öne çıkan ülkeler sırasıyla Japonya, Çin ve Hindistan'dır. Etiyopya otomotiv ithalatının yaklaşık dörtte üçünü bu üç ülkeden gerçekleştirmektedir. Ülkenin otomotiv ithalatında eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar (669 milyon USD), binek otomobiller (343 milyon USD) ve otobüs-minibüs-midibüsler (130 milyon USD) öne çıkmaktadır.

Etiyopya'nın Otomotiv İthalatı

Milyar USD	2013	2014	2015	2016	2017
87	1,2	1,2	1,5	1,4	1,4

Kaynak: Trademap

TİM verilerine göre ülkemizin Etiyopya'ya yönelik otomotiv ihracatı 2015 yılında 11.5 milyon USD'ye kadar yükselmiş ancak sonraki iki yılda 9 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. Etiyopya'ya yönelik ihracatımızda tedarik endüstrisinin büyük ağırlığı bulunmaktadır. Diğer önemli ihraç ürünlerimiz özel amaçlı motorlu taşıtlar ve eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlardır.

2018 yılı Ocak-Kasım döneminde de Etiyopya'ya yönelik otomotiv ihracatımız %15 azalarak 7,4 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye-Etiyopya Otomotiv İhracatı (Milyon USD)

2013	2014	2015	2016	2017	2018*
4,8	4,6	11,5	8,9	9,0	7,4

Kaynak: TİM

*Ocak-Kasım

Türkiye'nin Etiyopya'ya mal grubu bazında otomotiv ihracatı – USD

Grup 3	Ülke	2016 Ocak - Aralık	2017 Ocak - Aralık	Değişim FOB%
OTOMOTİV TEDARİK ENDÜSTRİSİ	ETİYOPYA	7.736.801	7.686.318	-1%
ÖZEL AMAÇLI MOTORLU TAŞITLAR	ETİYOPYA	585.160	880.031	50%
EŞYA TAŞIMAYA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	ETİYOPYA	251.245	271.080	8%
BİNEK OTOMOBİLLER	ETİYOPYA	25.859	50.000	93%
OTOBÜS.MİNİBÜS.MİDİBÜS	ETİYOPYA	34.791	43.170	24%

Kaynak: TİM

Grup 3	Ülke	2017 Ocak - Kasım	2018 Ocak - Kasım	Değişim FOB%
OTOMOTİV TEDARİK ENDÜSTRİSİ	ETİYOPYA	7.345.680	6.721.049	-8,50%
ÖZEL AMAÇLI MOTORLU TAŞITLAR	ETİYOPYA	860.353	398.690	-53,66%
EŞYA TAŞIMAYA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	ETİYOPYA	271.080	118.781	-56,18%
DEMİRYOLU TAŞITLARI	ETİYOPYA	0	59.645	100,00%
BİNEK OTOMOBİLLER	ETİYOPYA	50.000	36.784	-26,43%

Kaynak: TİM

Etiyopya'nın Uyguladığı Gümrük Vergileri:

8703: %35 (sadece ambulanslara %0)

8702: %10-%35

8704: %10-%35

8708: %20

Sonuç olarak Etiyopya kalabalık nüfusu ile potansiyel arz ediyor olarak gözüktüğü de ekonomik gelişmişlik açısından Kenya, Gana ve Nijerya gibi bölge ülkelerinin gerisinde bulunmaktadır. Otomotiv ithalatına yüksek gümrük vergileri uygulayan Etiyopya'nın öneminin uzun vadede artabileceği değerlendirilmektedir.

Etiyopya'ya İhracat Potansiyelimiz¹

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Etiyopya'nın Toplam İthalatı 2017 (milyon dolar)	Türkiye'nin Etiyopya'ya İhracatı, 2017 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı (milyon dolar) 2017	Dünya İthalatında Etiyopya'nın Payı, 2017 %	Türkiye'nin Etiyopya'ya İhracatındaki Değişim 2016-2017 (%)	Etiyopya'nın Toplam İthalatındaki Değişim 2016-2017 (%)	Etiyopya'nın İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Etiyopya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergisi (%)
Otomotiv	8703	Otomobil	342.6	0.1	11,814.9	0.1	92.3	4.1	Japonya 55,8 Hindistan 10,6 Tayland 10,2 G.Afrika 9,3 Çin 4,9	24.1
Motorlu taşıtlar	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	668.6	0.3	4,821.1	0.6	67.7	4.2	Japonya 36,7 Çin 31,2 İspanya 13,6 İtalya 10,4 G.Kore 2,1	16.4

YASAL UYARI Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.

¹ T.C. Ticaret Bakanlığı Ülke Masaları Bölümünden alınmıştır.